

Täysistunto

Torstai 1.12.2022 klo 15.59—1.13

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi metsätuhojen torjunnasta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 284/2022 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Avaan keskustelun. Edustaja Kalmari, olkaa hyvä.

Keskustelu

20.03 **Anne Kalmari kesk:** Arvoisa herra puhemies! Tässä laissa huolehditaan siitä, että jatkossakin metsätuhoja pystytään torjumaan. Tämä on itse asiassa pääasiallisesti hyvän lainsäädännön jatkamista.

Tässä yhteydessä haluaisin ottaa kuitenkin esille myös sen todella epäreilun asian, että kun EU:ssa ennallistamisasetuksen yhtenä osiona on kasvinsuojeluaineiden vähentäminen 50 prosenttiin ja vaikka Suomi sijoittuu nykylaskennoillakin kolmanneksi vähiten Euroopassa kasvinsuojeluaineita käyttävien tilalle, niin mitä arvelette siitä, että meidän peltojen kasvinsuojeluaineiden käyttöön lasketaan meidän metsissä tapahtuvan kantokäsittelyn urea — sama urea, mitä muualla Euroopassa käytetään lannoitteena, ja kukaan ei laske sitä kasvinsuojeluaineisiin, kun se pellolle laitetaan. Meillä metsissä käytettävä kasvinsuojeluaine, urea — jonka jokainen tietää, mitä se urea on, aika luonnollinen tuote sinänsä — lasketaan Suomelle kasvinsuojeluaineeksi tähän samaan joukkoon. Ja meidän pitäisi — vaikka se on lakisääteinen toimenpide, että meidän on pakko kantokäsittelyä tehdä — nyt sitten pystyä tämä urea poistamaan taikka vähentämään 50 prosenttia ja vähentämään meidän entisestään pientä kasvinsuojeluaineiden määrää.

Toivon, että EU:ssa sentään joku oikeus ja kohtuus on, että näin ei tarvitsisi tehdä. Tälle urealle yritetään tietysti keksiä vaihtoehtojakin — tällainen harmaaorvakkasieni pystyy jonkun verran korvaamaan sitä, mutta se ei vain toimi oikein samaan tapaan kuin urea ja on tällä hetkellä huomattavasti kalliimpikin. Kukaan ei varmaan halua, että kun me menemme kohti jatkuvaan kasvatusta monilla alueilla, niin me samalla aiheutamme metsätuhoja. Meidän tulee huolehtia siitä, että emme päästä tällaisia vaarallisia, metsiä tuhoavia tauteja leviämään, vaan hoidamme kasvinsuojelun asiallisesti.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 133/2022 vp

20.06 Tuomas Kettunen kesk: Kunnioitettu herra puhemies! Tosiaan väliaikaisesti voimassa olevien laajojen metsätuhojen torjunnasta aiheutuneista kustannuksista ja vahingoista maksettavia korvauksia ja korvauksen saajia koskevien säännösten voimassaoloa nyt jatkettaisiin vähäisin muutoksin tuonne vuoden 2027 loppuun.

Lakiin lisättäisiin nyt säännökset tilanteista ja olosuhteista, joiden vallitessa metsänhakkajalla ei olisi velvollisuutta huolehtia juurikäävän torjunnasta ja tätä koskevasta ilmoitusvelvollisuudesta. Lisäksi tämän lain toimeenpanoon liittyvien virastojen nimet tarkistettaisiin siltä osin, kun ja jos ne ovat muuttuneet.

Puhemies! Laajojen metsätuhojen torjunta on tarkoituksenmukaista jatkossakin metsien hyvän terveydentilan ylläpitämiseksi, puuraaka-aineen saatavuuden turvaamiseksi sekä metsäomaisuuden suojelemiseksi.

Niin, nämä sienitaudit ovat merkittävä metsiemme terveyttä heikentävä, tuhoa aiheuttava ryhmä. Taloudellisesti haitallisin näistä on juurikääpä, ja nämä tartunnat aiheuttavat puunlaadun asteittaisen heikkenemisen, ja se johtaa lopulta tartunnan saaneen puun kuolemaan, ja on laskettu, että taloudelliset tappiot suomalaiselle metsätaloudelle ylittävät jopa 50 miljoonan euron rajan. Onkin hyvä, että tätä lainsäädäntöä nyt muutetaan.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kiviranta, olkaa hyvä.

20.07 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Maanomistajien metsäomaisuuden kannalta on tärkeää, että metsät ovat terveitä ja kasvukykyisiä. Terveet ja hyväkasvuiset metsät mahdollistavat myös metsäteollisuuden toiminnan jatkuvuuden ja parantavat sen raaka-ainesantia. Laajojen metsätuhojen torjunnalla on yhteiskunnallista merkitystä. Laajan metsätuhon torjumiseksi määrätyistä toimenpiteistä aiheutuneet kustannukset korvattaisiin jatkossakin valtion varoista. Tällaisten tapausten laajuutta ja lukumäärää ja niistä aiheutuvien valtionvaroista korvattavien vahinkojen ja kustannusten määrää on hyvin vaikeaa ennakoida. Ja näihin edustaja Kalmarin äsken esille tuomiin ureahuoliin on kyllä helppo yhtyä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Huru, olkaa hyvä.

20.08 Petri Huru ps: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Nyt käsittelyssä oleva lakiehdotus, jossa esitetään muutettavaksi metsätuhojen torjunnasta annettua lakia, on kannatettava. Esityksen mukaan väliaikaisesti voimassa olevia laajojen metsätuhojen torjunnasta aiheutuneista kustannuksista ja vahingoista maksettavia korvauksia ja korvauksen saajia koskevien säännösten voimassaoloa ollaan jatkamassa vuoden 27 loppuun. Lakiin ollaan lisäämässä säännökset tilanteista ja olosuhteista, joiden vallitessa metsänhakkajalla ei olisi velvollisuutta huolehtia juurikäävän torjunnasta ja tätä koskevasta ilmoitusvelvollisuudesta. Lisäksi tämän esityksen perusteena on päivittää laajojen metsätuhojen korvauksia koskevan tukijärjestelmän voimassaoloaikaa ja notifioida tukijärjestelmä uusien valtiontuen suuntaviivojen mukaiseksi.

Arvoisa puhemies! Laajojen metsätuhojen torjunta on tärkeää jatkossakin metsän hyvän terveydentilan ylläpitämiseksi, jotta turvataan puuraaka-aineen saatavuus sekä suojellaan metsäomaisuutta. Tämä on erittäin merkittävää myös metsäteollisuudelle, joka on yksi hyvinvointimme peruspilareista.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 133/2022 vp

Arvoisa puhemies! Yhdyn myös näihin aikaisempiin puheisiin ureasta, joka luokitellaan siis kasvinsuojeluaineeksi, ja se on kyllä merkittävää, kun miettii Suomen metsäpinta-alaa, joka on Euroopan suurimpia, eli tämä on todellakin merkittävä kysymys meillä, kun näitä kasvinsuojeluaineiden määriä yritetään vähentää. Kyseessä on kuitenkin tavallaan luonnontuote, joten jopa sen luokitusta tulisi muuttaa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitos. — Edustaja Pitko, olkaa hyvä.

20.10 Jenni Pitko vihr: Kiitos, arvoisa puhemies! Tämä lakiesitys on melko tekninen. Sen tarkoitus on jatkaa näitä tukia niin, että ne täyttävät nämä valtiontukisäännösten ehdot. Hyvä niin, että se on täällä käsittelyssä. Tämä metsätuhotematiikka on tietenkin meillä tärkeä asia Suomessa. Sen rooli tulee myös lisääntymään politiikassa, koska ilmastonmuutoksen edetessä myös metsätuhot mahdollisesti ja yhä todennäköisemmin meitä tuolla metsissä kurittavat, talousmetsissä siis tietenkin pääsääntöisesti, myös totta kai luonnon metsissä voi tuhoja aiheutua.

Olen itse ollut huolissani siitä, että usein näillä metsätuhoalueilla on tapahtunut niin, että myös metsässä ollut lahoppu on sieltä poistettu. Metsänomistajallahan on velvoite poistaa näitä tuhoutuneita puita ja kantoja ja muita metsän osia tämmöisen metsätuhotilanteen osalta, mutta kuitenkin pitäisi muistaa lahoppuun merkitys ja se, että itse asiassa lahoppuun merkitys myös siellä uusien tuhojen ennaltaehkäisyssä on tosi tärkeää, koska monimuotoisen luonto myös auttaa suojautumaan näiltä tuholaisilta. Pidänkin tärkeänä, että tässä metsätuholain käsittelyssä myös muistetaan tämä lahoppuun merkitys.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

20.12 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! On aivan erinomaista, että tämä metsätuhojen torjunta otetaan vakavasti, ja siihen saatava, lain nojalla tuleva tuki on äärimmäisen tärkeä. Kuten tiedämme, Suomi on johtava metsätalouden maa ja täällä osataan nämä metsähygieniasiat. Onhan meillä voimassa muun muassa ötökkälaki, jonka mukaan hakattu puutavara pitää ennen heinäkuuta raivata tienvarsilta pois, että erilaiset hyönteiset eivät pääse lisääntymisen kautta tuhoamaan paikalla olevaa puustoa, ja Metsäkeskus valvoo tätä lakia ihan säännönmukaisella otannalla ja varmistaa sen, että tätä ötökkälakia noudatetaan.

Hakkuun yhteydessä tämä kantokäsittely, mihin moni edustaja on omassa puheenvuorossaan aikaisemmin viitannut, on erinomainen asia. Siinä käytetään tätä harmaaorvakkasientä tai myös ureaa, joka toimii kantoon ruiskutettuna sillä hetkellä, kun monitoimikone katkaisee sen puun kannosta irti, ja samalla se ruiskuttaa sen kemikaalin siihen kantoon, joka estää tämän maannousemasienien leviämisen siitä kannosta minnekään. Sinne ei pääse mitään, eikä sieltä pääse mitään lähtemään, ja silloin alkaa tämä maannousemasieniriski olemaan lähes olematon.

Tämän maannousemasieniriskin kanssa leikkiminen on minusta aika vastuutonta, kun nyt varsinkin valtakunnan media on tämän jatkuvan kasvatuksen ottanut suorastaan lempilapsekseen, mutta se on kaikista varmin tapa tuhota Suomen metsät, koska nyt, kun mennään isoilla koneilla korjaamaan järeintä puustoa, sieltä otetaan sitä isointa puustoa pois, niin samalla katkotaan sen puuston juuret ihan varmasti. Metsäntutkimuslaitoksen pitkien

Pöytäkirjan asiakohta PTK 133/2022 vp

seurantatutkimusten mukaan juurivaurio tai juuren niska, eli ihan puun alaosaan tullut kuorivaurio tai katkennut juuri, aiheuttaa sille kuusikolle 99,9 prosentin varmuudella lahovian.

Olen vaatimattoman metsäurani aikana nähnyt leimikoita, joissa oli reilu kymmenen vuotta sitten huonon kelin aikaan korjattu puuta ja metsäkoneella jätetty syvät urat, niin yhtä tai kahta puuta lukuun ottamatta koko uran varressa puut olivat pitkälle menevässä lahotilassa, elikkä niistä ei ollut enää metsätaloudellista arvoa. Ainut arvo, mikä voisi olla, on polttopuuna, ja sitä ei kyllä kannata ruveta erikseen kasvattamaan. Sitä tulee muutenkin luonnossa, muutenkin ilmaiseksi ilman eri kasvatuksia. Elikkä asia on äärimmäisen vakava.

Ja kolmantena asiana vielä se, että kun puuta kasvatetaan ja metsää hoidetaan, niin erilaisten metsään kaatuneiden myrskytuhopuiden korjaaminen on välttämätöntä tänä päivänä senkin takia, että ne tuholaiset eivät pääse iskemään siihen puuhun kiinni ja levittämään tauteja vaikka naapurimetsänomistajan puolelle. Viime viikonloppuna kävin Tohmajärvelä puhumassa, ja yksi metsänomistaja toi minulle semmoisen laudanpätjän tai puupöllin, johon oli Venäjän puolelta levinnyt nimenomaan näitä puutuholaisia, ja se puu oli tuhoutunut. Siellä oli valtava määrä erilaisia tuholaisia siinä pienessä puupalassa. Elikkä asia on äärimmäisen vakava.

Suomi osaa tämän, kunhan annamme vain metsätaloudelle mahdollisuuden hoitaa metsiä ja [Puhemies koputtaa] pitää metsät kasvukunnossa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

20.15 Tuomas Kettunen kesk: Kunnioitettu herra puhemies! Edustaja Pitko tuossa toi omassa puheenvuorossaan esille, että näitä metsätuhoja varmaan tarkoittitte, että juurikin näitä lahovaurioita syntyy talousmetsissä, niin kuin edustaja Hoskonen toi esille. Juurikin näin tämän jatkuvan kasvatuksen myötä. Jos isoilla koneilla mennään ottamaan ylipuita, niin voi käydä näin, että syntyy näitä juurivaurioita, kun isot koneet jylläävät siellä metsissä. Toivoisinkin, että nytten, kun Mannerheimintiellä istutaan aina aika ajoin kuumana kesäpäivänä, nämäkin voimavarat sitten otettaisiin hyötykäyttöön varsinkin jatkuvan kasvatuksen myötä, että nämä Mannerheimintiellä istuskelevat valjastaisivat vaikka suomenhevoset ja lähtisivät sitten tukkisavottaan tuonne jatkuvan kasvatuksen leimikoiden suuntaan ja teroittaisivat samalla myös nälkäviulut, kuten meillä Kainuussa aikoinaan puhuttiin pokasahoista.

Mutta, puhemies, itse tähän asiaan. Laajojen metsätuhojen torjunnassa on tosiaan yhteiskunnallista merkitystä. Halusin, puhemies, ottaa tämän puheenvuoron, kun unohdin sen sanoa äsken, että maanomistajien ja metsäteollisuuden lisäksi metsien terveydentilan hyvänä säilymisen voidaan katsoa parantavan metsien muitakin käyttömuotoja, kuten virkistyskäyttömahdollisuuksia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Toivon, että nyt keskitytään tämän asian käsittelyyn. — Edustaja Kalmari, olkaa hyvä. [Tuomas Kettunen: Kuului tähän asiaan myöskin!]

20.16 Anne Kalmari kesk: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Pitko sanoi tuosta lahopuitten jättämisestä, ja kun olen tutkinut asiaa enemmän, niin olen täysin samaa mieltä. Ennen ajattelin näin, että jos jätämme niitä lahopuita, niin sekin on tuholaisriski, mutta se on

Pöytäkirjan asiakohta PTK 133/2022 vp

ihan totta, joo, että pystyyn kuolleet eivät enää levitä esimerkiksi tuohyönteisiä. Sen sijaan esimerkiksi Etelä-Ruotsissa on jättöpuitten määrä ihan toista luokkaa: siellä kielletään jättämästä yli kolmea kuutiota hehtaarille, kun meillä suositukset ovat nyt kymmenen kuutiota hehtaarille. Nämäkin ovat asioita, joita pitää myös tuholaisriskin kannalta arvioida, mutta tässä nyt ollaan sienitautiriskeissä. Ja tosiaankin on tärkeää myös se, että sitten jos oikein paha metsätuho tulee, niin yhteiskunta vastaa sen torjunnasta, ettei se sitten leviä eteenpäin.

Tärkeää on ylipäänsä, että säilytämme tämän hyvän toimintatavan, että nekin ihmiset, jotka eivät varallisuuden puolesta muuten olisi halukkaita tätä torjuntaa, juurikäävän torjuntaa, tekemään, saadessaan hakkuutuloja joutuvat sitten torjunnan tekemään, kun se tehdään siinä hakkuun yhteydessä, juuri kuten edustaja Hoskonen ansiokkaasti kuvasi.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Pitko, olkaa hyvä.

20.18 Jenni Pitko vihr: Arvoisa puhemies! Haluaisin nopeasti kommentoida näitä väitteitä jatkuvaan kasvatukseen ja metsätuhojen lisääntymiseen liittyen — siinä mielessä ollaan aiheessa, että puhutaan näistä metsätuhoista. Itse asiassa kirjanpainajan suhteenhan riski jatkuvassa kasvatuksessa on pienempi siinä mielessä, että usein jatkuvassa kasvatuksessa on useita puulajeja ja siinä mielessä riski on hajautettu. Lisäksi jatkuvassa kasvatuksessa elinympäristö sille kirjanpainajalle on huono, koska siellä on hämärää ja ei niin paah-teista ja kirjanpainajat nimenomaan lisääntyvät ennen kaikkea hakkuuaukkojen lämpimis-sä reunoissa. On totta, että jatkuvassa kasvatuksessa näitä haasteita liittyy ajouraan ja kan-toihin, mutta siitäkin meillä on paljon tietoa, miten niitä voidaan suojata. Lisäksi tärkeä asia on myös se, että kun jatkuvassa kasvatuksessa ei synny hakkuuaukkoja, niin myös tuu-lituhoilta on helpompi suojata sitä metsää.

Mutta tärkeää ylipäänsä on saada paljon tietoa siitä, minkälaisia erilaisia hoitomenetelmiä on ja miten ne voidaan niitä kehittää yhä paremmiksi niin, että ne torjuvat itsessään metsätuhoja, ja sitten jos niitä syntyy, niin miten niiden leviäminen torjutaan.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

20.20 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Vielä metsätuhoista. Nimen-omaan tämä kantojen käsittely on äärimmäisen tehokasta, ja sitä pitää jatkaa. Joku sanoi ja on totta, että tietyissä olosuhteissa sitä ei tarvitse tehdä, mutta uskoakseni tänä päivänä metsäyhtiöt tarjoavat sen palvelun. Se ei kovin paljon hehtaarille maksa, eli periaatteessa onko se sitten sillä rajalla, kannattaako tehdä vai eikö kannata tehdä. Se on niin halpa toi-menpide, että se kannattaa tehdä, koska kuka sen tietää, milloin on se maannousemasienien pieni itiö lentämässä siihen kantaan, ja silloin on peli pelattu.

Ihmettelen edustaja Pitkon puheista sitä, millä hän todistaa sen. Jatkuvan kasvatuksen idea nimenomaan on niitä isoja puita kerätä sieltä pois, ja niitä ei saa sieltä pois millään muulla kuin painavilla koneilla. [Petri Huru: Juuri näin!] On aivan käsittämätöntä tällainen silmien ummistaminen tosiasioille. Kun usko on vahva, niin näköjään pystyy väittämään valkoisenkin punaiseksi ja vaikka miksi.

Arvoisa puhemies! Toivon, että nämä metsätuhoasiat otetaan vakavasti. [Jenni Pitkon välihuuto] Meillä on esimerkki Keski-Euroopasta viime kesältä. Toistasataa miljoonaa mottia puuta happani pystyyn kahdesta syystä: hoitamattomuuden ja yli-ikäisten metsien

Pöytäkirjan asiakohta PTK 133/2022 vp

takia. Tätäkö Suomeen halutaan? Tämä nykyinen linja, jota näköjään tässä maassa hellittää, tuhoaa Suomen metsät, tuhoaa Suomesta metsäteollisuuden ja pudottaa Suomen kansantalouden polvilleen.

Siksi metsätuhojen hoitaminen järkevästi ja tämän lain puitteissa on erittäin järkevää, erittäin edullista, ja sitä paitsi metsänomistaja vastaa sen kustannuksista. Tärkeintä on pitää metsät kasvukunnossa, koska ihan kiistämätön luonnontieteellinen tosiasia on — vihreät nimenomaan kaipaavat aina tieteellistä todistusta — tieteellinen tosiasia on se, että vain kasvava, elinvoimainen metsä pystyy tuholaisia vastustamaan. Kaikki muu puhe on enempi tai vähempi turhaa.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin maa- ja metsätalousvaliokuntaan.